

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 7

בס"ד, כ"ד במרחשוון תשס"ט.

קידושי שטר (ה.)

א. המקור לקידושי שטר

1. ספרי דברים פסקא רסח.
2. מכילתא דרבי ישמעאל משפטים - מס' דנזיקין משפטים פרשה ג.
3. ירושלמי בתחילת הפרק.
4. בבלי ה. "ומנין שאף בשטר... מיהא לא אשכחן":
 - א) תד"ה סניגור
 - ב) רשב"א ד"ה יאמרו בכסף.
5. ג, תד"ה ואשה בפחות מש"פ, (4 שו' מלמעלה), "ועוד קשה... ליגמר משדה" (שו' 5); שם, (סוף שו' 6), "והמקשה... דכתיב ביה קיחה".
6. ט. "ת"ר בשטר כיצד... ואקח את ספר המקנה", וברשב"א ד"ה מתקיף ליה רבינא.

ב. נקודות לעיון

1. שימו לב שהתופעות שאירעו לדרשות לקידושי כסף וביאה (דרשה אלטרנטיבית בבבלי והמשך פיתוח הק"ו בברייתא) לא אירעו לדרשה של קידושי שטר.
2. הק"ו מכסף – מדוע התכונה של היכולת לפדות בו הקדש ומעשר שני מצביעה על עדיפות של כסף על פני שטר?
 3. עמדו על משמעות השקלא וטריא מדוע לא נלמד שניתן לגרש בכסף:
 - א) מדיון הסוגיה עולה במפורש כי היתה תשתית דרשנית שיכלה לאפשר לגרש בכסף, אלא שחז"ל החליטו לא לממשה.
 - ב) מה משמעות המניעה לגרש בכסף? האם מניעה זו שופכת אור גם על קידושי כסף עצמם (קנין או קדושין)?
 - ג) האם יש זיקה בין הדיון כאן ובין הדיון שערכנו בסוגיה ט: על הפער בין שטר ובין כסף?
 - ד) סניגור יעשה קטיגור – מה פשר ההבחנה בין יציאת אמה בכסף, שם ברור שמה שמכניס מוציא, ובין אי היכולת לגרש באמצעות כסף?
 4. חדא מחדא לא אתיא – נסו לעמוד על משמעות השיקולים המובאים בסוגיה – שכן הנאתן מרובה, שכן קנינן מרובה, שכן ישנן בע"כ. מה המשמעות של גורמים אלו?
 5. להרחבה – דיון על הני"ל במאמרו של הרב ברנדס על צורה ותוכן בקנייני קידושין, מעמ' 38 (עותק בתיקיית מאמרים ומחקרים ברשת).
 6. להרחבה – יש במחקר דיון על זיקה אפשרית בין שטר קידושין ובין המהר המקראי:

בית ועד לתורה – הר חברון

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

קידושין פרק ראשון – דף מספר 7

בס"ד, כ"ד במרחשוון תשס"ט.

- (א) א"ל אפשטיין, הכתובה בישראל, עמ' 4-16 (עותק ב-pdf, ברשת בתיקיית מאמרים ומחקרים).
- (ב) ח' אלבק, האירוסין ושטרותיהם, קובץ מדעי לזכר משה שור, עמ' 12-18 (מתמודד עם טיעוני אפשטיין בהערה 18)
- (ג) ע' שרמר, זכר ונקבה בראם, עמ' 228-232.
- (ד) נויבואר, עמ' 123-131. (יש עותק של אלבק, שרמר ונויבואר במקומי בבית המדרש).